

RYNEK WEWNĘTRZNY: ZASADY OGÓLNE

Rynek wewnętrzny to przestrzeń dobrobytu i wolności, zapewniająca dostęp do towarów, usług, zatrudnienia, możliwości biznesowych i bogactwa kulturowego. Dalsze pogłębianie jednolitego rynku – co mogłoby przynieść znaczne korzyści unijnym konsumentom i przedsiębiorstwom – wymaga nieustających działań. W szczególności jednolity rynek cyfrowy otwiera nowe możliwości pobudzenia gospodarki (poprzez handel elektroniczny), a jednocześnie ograniczenia biurokracji (dzięki administracji elektronicznej i cyfryzacji usług publicznych). Najnowsze badania wskazują, że zasady swobodnego przepływu towarów i usług oraz przepisy w tej dziedzinie generują korzyści szacowane na 985 mld EUR rocznie.

PODSTAWA PRAWNA I CELE

Artykuł 4 ust. 2 lit. a), art. 26, 27, 114 i 115 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Ideą wspólnego rynku, stworzonego na mocy traktatu rzymskiego z 1958 r., było zniesienie barier handlowych między państwami członkowskimi w celu zwiększenia dobrobytu gospodarczego i przyczynienia się do „coraz ściślejszego związku między narodami Europy”. Zgodnie z Jednolitym aktem europejskim z 1986 r. do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG) włączono cel polegający na utworzeniu rynku wewnętrznego, który zdefiniowano jako „obszar bez granic wewnętrznych, w którym jest zapewniony swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału”.

OSIĄGNIĘCIA

A. Wspólny rynek z 1958 r.

Wspólny rynek – główny cel traktatu rzymskiego – został stworzony w wyniku unii celnej z 1968 r., zniesienia kwot, wprowadzenia swobody przepływu obywateli i pracowników oraz pewnej harmonizacji podatkowej wraz z powszechnym wprowadzeniem podatku od wartości dodanej (VAT) w 1970 r. Jednak zakres swobody handlu towarami i usługami oraz swobody przedsiębiorczości pozostał ograniczony z powodu utrzymujących się praktyk antykonkurencyjnych narzuconych przez organy publiczne.

B. Wprowadzenie rynku wewnętrznego w latach 80. XX wieku i Jednolity akt europejski

Brak postępów w urzeczywistnianiu wspólnego rynku przypisywano głównie zbyt szczegółowej metodzie harmonizacji przepisów oraz wymogowi jednomyślnego podejmowania decyzji w Radzie. W wyniku debaty politycznej nad tą kwestią w połowie

lat 80. XX wieku EWG zaczęła zastanawiać się nad przyjęciem pogłębionego podejścia do planowanego zniesienia barier handlowych: utworzeniem rynku wewnętrznego.

W Jednolitym akcie europejskim, który wszedł w życie 1 lipca 1987 r., wyznaczono termin zakończenia procesu tworzenia rynku wewnętrznego na 31 grudnia 1992 r. Akt wzmocnił również mechanizmy podejmowania decyzji w zakresie rynku wewnętrznego, wprowadzając głosowanie większością kwalifikowaną w sprawie wspólnych stawek celnych, swobody świadczenia usług, swobodnego przepływu kapitału i zbliżenia ustawodawstw krajowych. Ponad 90 % aktów ustawodawczych wymienionych w białej księdze z 1985 r. przyjęto w terminie, głównie z zastosowaniem głosowania większością kwalifikowaną.

C. Ku współodpowiedzialności w dążeniu do urzeczywistnienia rynku wewnętrznego

Rynek wewnętrzny w dużym stopniu przyczynił się do osiągnięcia dobrobytu oraz do integracji gospodarki EU. W centrum nowej strategii rynku wewnętrznego, realizowanej w latach 2003–2010, znalazła się potrzeba ułatwienia swobody przepływu towarów, zintegrowania rynków usług, ograniczenia wpływu przeszkód podatkowych i uproszczenia otoczenia regulacyjnego. Istotne postępy osiągnięto, jeśli chodzi o otwieranie sektora usług transportowych, telekomunikacyjnych, pocztowych oraz sektora elektryczności i gazu.

W komunikacie pt. „Lepsze zarządzanie jednolitym rynkiem” ([COM\(2012\)0259](#)) Komisja zaproponowała środki horyzontalne, takie jak położenie nacisku na jednoznaczne i łatwe do wdrożenia nowe uregulowania, lepsze wykorzystanie istniejących narzędzi informatycznych, aby ułatwić korzystanie z praw obowiązujących na jednolitym rynku, oraz na ustanowienie krajowych centrów monitorujących funkcjonowanie jednolitego rynku. Monitoring stanowi integralną część rocznych sprawozdań dotyczących integracji rynku wewnętrznego w ramach procesu europejskiego semestru.

D. Ożywienie rynku wewnętrznego w 2010 r.

Aby na nowo pobudzić rozwój jednolitego rynku europejskiego i ponownie umieścić społeczeństwo, konsumentów i MŚP w centrum polityki jednolitego rynku, w październiku 2010 r. Komisja opublikowała komunikat pt. „W kierunku Aktu o jednolitym rynku” ([COM\(2010\)0608](#)). Przedstawiono w nim szereg środków mających przyspieszyć rozwój unijnej gospodarki i tworzenie miejsc pracy poprzez realizację ambitniejszej polityki jednolitego rynku.

W październiku 2012 r. Komisja przedstawiła „Akt o jednolitym rynku II” ([COM\(2012\)0573](#)), aby przyczynić się do dalszego rozwoju jednolitego rynku i spożytkowania jego niewykorzystanego potencjału jako motoru wzrostu. W akcie tym określono 12 najważniejszych działań, które miały być szybko podjęte przez instytucje UE. Działania te koncentrują się na czterech głównych czynnikach wzrostu, zatrudnienia i zaufania: 1) zintegrowanych sieciach, 2) transgranicznej mobilności obywateli i przedsiębiorstw, 3) gospodarce cyfrowej i 4) działaniach wzmacniających spójność i zwiększających korzyści dla konsumentów.

Akt o jednolitym rynku II opiera się na pierwotnym pakiecie działań zaprezentowanym przez Komisję (Akt o jednolitym rynku I) i obejmuje następujące działania zmierzające do stworzenia bardziej pogłębionego i lepiej zintegrowanego jednolitego rynku:

- mobilność przedsiębiorstw (np. wprowadzenie przepisów pobudzających inwestycje długoterminowe, reforma postępowania upadłościowego i wsparcie przy tworzeniu otoczenia zapewniającego drugą szansę upadłym przedsiębiorcom);
- gospodarka cyfrowa (jako krok w stronę utworzenia do 2015 r. jednolitego rynku cyfrowego Komisja zalecała promowanie w UE handlu elektronicznego przez ułatwienie korzystania z usług płatniczych oraz poprawę ich wiarygodności i konkurencyjności; podkreślono także potrzebę zajęcia się najważniejszymi przyczynami braku inwestycji w szybkie połączenia szerokopasmowe oraz potrzebę upowszechnienia faktur elektronicznych jako standardowego rozwiązania w procedurach zamówień publicznych);
- zaufanie konsumentów (np. wprowadzenie środków gwarantujących szeroki dostęp do rachunków bankowych, przejrzystość i porównywalność opłat za prowadzenie rachunków oraz łatwiejsze przenoszenie rachunków).

Komisja miała przedstawić wszystkie najważniejsze wnioski ustawodawcze związane z Aktem o jednolitym rynku II do wiosny 2013 r., natomiast do końca 2013 r. – wnioski nieustawodawcze. Parlament i Radę wezwano do przyjęcia wniosków ustawodawczych w trybie priorytetowym. Postępy prac przedstawiono w badaniu pt. „[Akt o jednolitym rynku: aktualna sytuacja](#)”^[1].

W dniu 28 października 2015 r. Komisja opublikowała komunikat pt. „Usprawnianie jednolitego rynku: więcej możliwości dla obywateli i przedsiębiorstw” ([COM\(2015\)0550](#)), w którym skoncentrowano się na zapewnieniu obywatelom praktycznych korzyści w ich codziennym życiu oraz na tworzeniu dodatkowych możliwości dla konsumentów, specjalistów i przedsiębiorstw. Komunikat stanowił uzupełnienie działań Komisji mających na celu zwiększenie inwestycji, wykorzystanie możliwości oferowanych przez jednolity rynek cyfrowy oraz poprawę konkurencyjności i dostępu do finansowania. Celem strategii było również zapewnienie dobrze funkcjonującego rynku wewnętrznego energii oraz promowanie i ułatwianie mobilności pracowników, a jednocześnie zapobieganie naruszaniu przepisów.

Obecnie jedną z najbardziej ambitnych kwestii w rozwoju rynku wewnętrznego jest wdrażanie jego komponentu cyfrowego. W maju 2015 r. Komisja przyjęła strategię jednolitego rynku cyfrowego ([COM\(2015\)0192](#)) ustalającą intensywny program legislacyjny dotyczący budowy europejskiej gospodarki cyfrowej, który został sfinalizowany w ósmej kadencji Parlamentu Europejskiego.

[1]Badanie zostało zleczone przez Departament Tematyczny Parlamentu Europejskiego ds. Polityki Gospodarczej, Naukowej i Jakości Życia w imieniu Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (IMCO).

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Parlament był siłą napędową procesu, który doprowadził do utworzenia rynku wewnętrznego. W szczególności w rezolucji z 20 listopada 1997 r. poparł ideę przekształcenia do 2002 r. rynku wewnętrznego w całkowicie zintegrowany rynek wewnętrzny o charakterze rynku krajowego. W kilku rezolucjach przyjętych w 2006 r. (np. z 12 lutego, 14 lutego, 16 maja i 6 lipca) Parlament popierał pogląd, że rynek wewnętrzny stanowi wspólne ramy i punkt odniesienia dla wielu polityk UE.

Parlament odegrał również aktywną rolę w ożywianiu rynku wewnętrznego. W [rezolucji z 20 maja 2010 r.](#) w sprawie przybliżenia jednolitego rynku konsumentom i obywatelom podkreślił, że należy podjąć działania w celu skuteczniejszego informowania konsumentów i MŚP i zwiększenia ich praw, a także w celu podwyższenia zaufania obywateli. Parlament ustosunkował się do Aktu o jednolitym rynku, przyjmując 6 kwietnia 2011 r. trzy rezolucje: [w sprawie zarządzania i partnerstwa na jednolitym rynku](#), [w sprawie jednolitego rynku dla Europejczyków](#) oraz [w sprawie jednolitego rynku sprzyjającego przedsiębiorstwom i wzrostowi gospodarczemu](#).

W [rezolucji Parlamentu z 20 kwietnia 2012 r.](#) w sprawie konkurencyjnego jednolitego rynku cyfrowego – administracja elektroniczna jako projekt przewodni wskazano na potrzebę jasnych i spójnych ram prawnych w zakresie wzajemnego uznawania uwierzytelniania elektronicznego, identyfikacji elektronicznej i podpisów elektronicznych (co jest niezbędne do funkcjonowania transgranicznych usług administracyjnych na terenie UE). Następnie wydana została [rezolucja z dnia 22 maja 2012 r.](#) w sprawie tabeli wyników rynku wewnętrznego.

W dniu 11 grudnia 2012 r. Parlament przyjął także dwie rezolucje nieustawodawcze odnoszące się do jednolitego rynku – w sprawie [stworzenia jednolitego rynku cyfrowego](#) oraz w sprawie [strategii wolności cyfrowej w polityce zagranicznej UE](#) – w których podkreślił swoje zdecydowane poparcie dla zasady neutralności sieci. Oznacza to, że dostawcy usług internetowych nie powinni blokować, zakłócać lub ograniczać, w tym za pośrednictwem cen, zdolności danej jednostki do korzystania z usługi w celu dostępu, wykorzystywania, wysyłania, umieszczania, otrzymywania lub oferowania wszelkich treści, oprogramowania lub usług niezależnie od źródła i celu, ani nie powinni nikogo dyskryminować w tym zakresie. W tej samej rezolucji Parlament wezwał także Komisję i Radę do promowania i utrzymania wysokich standardów wolności cyfrowej w UE. Celem tych rezolucji było określenie polityki i praktyk służących ustanowieniu rzeczywistego jednolitego rynku cyfrowego w UE, aby sprostać wymaganiom nakładanym przez różne systemy krajowe w kluczowych obszarach takich jak VAT, usługi pocztowe i prawa własności intelektualnej. Zasady neutralności sieci oraz otwartego internetu, a także zniesienie opłat roamingowych zostały uwzględnione w pakiecie ustawodawczym ustanawiającym środki dotyczące europejskiego jednolitego rynku łączności elektronicznej i mające na celu zapewnienie łączności na całym kontynencie ([COM\(2013\)0627](#)).

Parlament przyjął [7 lutego 2013 r. rezolucję](#) zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie zarządzania jednolitym rynkiem, w której cykl zarządzania jednolitym rynkiem uczyniono jednym z filarów europejskiego semestru. Ponadto Parlament

przyjął [25 lutego 2014 r. rezolucję](#) w sprawie zarządzania jednolitym rynkiem w ramach europejskiego semestru 2014, a następnie – [rezolucję z 27 lutego 2014 r.](#) w sprawie SOLVIT. Poza tym Parlament przyjął [rezolucję z 12 kwietnia 2016 r.](#) w sprawie dążenia do poprawy regulacji jednolitego rynku, w której podkreślono konieczność wyeliminowania zbędnych regulacji, biurokracji i negatywnych skutków, a jednocześnie potrzebę osiągnięcia celów polityki i stworzenia konkurencyjnego otoczenia regulacyjnego, które sprzyja zatrudnieniu i przedsiębiorczości w Europie. Aby ułatwić niezbędny obywatelom i przedsiębiorstwom dostęp online do informacji, procedur administracyjnych i usług wsparcia, Parlament opowiedział się za utworzeniem jednolitego portalu cyfrowego ([rozporządzenie \(UE\) nr 2018/1724](#))^[2].

W dniu 9 kwietnia 2015 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) wzywającą Komisję do pobudzenia handlu elektronicznego. Następnie 19 stycznia 2016 r. przyjął rezolucję pt. „[W kierunku aktu o jednolitym rynku cyfrowym](#)”, a później – liczne środki mające na celu stworzenie jednolitego rynku cyfrowego, np. w takich obszarach jak [gospodarka dzielenia się](#)^[3], [platformy internetowe](#)^[4], [sztuczna inteligencja](#)^[5] itp.

W badaniu pt. „[Zmniejszenie kosztów i barier dla przedsiębiorstw na jednolitym rynku](#)” (opublikowanym w lutym 2016 r.) zwrócono uwagę na znaczny potencjał jednolitego rynku cyfrowego pod względem ograniczania kosztów i barier w UE dla obywateli i przedsiębiorstw.

W innym badaniu pt. „[Dłuższy okres trwałości produktów: korzyści dla konsumentów i przedsiębiorstw](#)” (opublikowanym w kwietniu 2016 r.) wykazano, że jednolity rynek cyfrowy może uczynić gospodarkę UE bardziej ekologiczną. Parlament przyjął [4 lipca 2017 r. rezolucję](#) w tej sprawie.

Według kolejnego badania pt. „[Gospodarka społeczna](#)”, opublikowanego w marcu 2016 r., dzięki jednolitemu rynkowi cyfrowemu gospodarka UE mogłaby stać się jeszcze bardziej społeczna. Jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu jest rozwój administracji elektronicznej i powiązanych usług, takich jak e-zdrowie, jak opisano w badaniu „[Ekspansywny rozwój jednolitego rynku cyfrowego](#)” (opublikowanym w październiku 2013 r.).

Najnowsze badania wskazują, że zasady swobodnego przepływu towarów i usług oraz przepisy w tej dziedzinie generują korzyści szacowane na 985 mld EUR rocznie^[6].

[2]Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1724 z dnia 2 października 2018 r. w sprawie utworzenia jednolitego portalu cyfrowego w celu zapewnienia dostępu do informacji, procedur oraz usług wsparcia i rozwiązywania problemów, a także zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012, Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 1.

[3]Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 czerwca 2017 r. w sprawie europejskiego programu na rzecz gospodarki dzielenia się, Teksty przyjęte, [P8_TA\(2017\)0271](#).

[4]Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 czerwca 2017 r. w sprawie platform internetowych i jednolitego rynku cyfrowego, Teksty przyjęte, [P8_TA\(2017\)0272](#).

[5]Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie kompleksowej europejskiej polityki przemysłowej w dziedzinie sztucznej inteligencji i robotyki, Teksty przyjęte, [P8_TA-PROV\(2019\)0081](#).

[6]Poutvaara P. i in., „Contribution to Growth: Free Movement of Goods. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses” [Wkład we wzrost gospodarczy: swobodny przepływ towarów. Zapewnianie korzyści ekonomicznych obywatelom i przedsiębiorstwom] (2019), przygotowane przez Departament Tematyczny A na wniosek komisji IMCO, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA(2019)631063_EN.pdf) oraz Pelkmans J. i in., „Contribution to Growth: The Single Market for Services. Delivering economic benefits for citizens and businesses” [Wkład we wzrost gospodarczy: jednolity rynek usług. Zapewnianie korzyści ekonomicznych obywatelom

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Andreea Dobrita
05/2019

i przedsiębiorstwom] (2019), przygotowane przez Departament Tematyczny A na wniosek komisji IMCO,
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU\(2019\)631054_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU(2019)631054_EN.pdf)

